

Salı

13.10.87

Bu yayınıımızda, TDOO programımızı ve "Politik gelişmeler günden güne hızlanıyor" başlıklı günün yorumunu sunacağız. <sup>D</sup>aha sonra, <sup>S</sup>osyet ülkesi sovyet yaşamı programımızı dinleyebilirsiniz.

TÜSTAV  
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

## Açılış

## HABERLER

Hazırlayan: Yavuz

Okuyan: Yavuz-Sinem

1- TİP genel sekreteri Nihat Sargın ile TKP MK genel sekreteri Haydar Kutlu yaptıkları ortak açıklamada, Behice Boran'ın cenazesinin, perşembe günü Brüksel'de yapılacak törenden sonra Türkiye'ye gönderileceğini belirttiler.

2- Behice Boran'ın ölümü ülke çapında, yurtdışındaki göçmen işçilerimiz arasında ve kardeş partilerin sıralarında derin üzüntü yaratmış bulunuyor.

3- Behice Boran'ın cenazesinin Türkiye'ye gönderilme hazırlıkları sürerken Türkiye'deki dostları, çalışma arkadaşları, demokratik yığın örgütleri, yöneticileri, sendikacılar, aydınlar da Boran için büyük bir tören yapmaya hazırlanıyorlar.

4- Anayasa mahkemesinin iptal kararı ve üç muhalefet parti liderinin ortak kararlı çıkışı üzerine Özal'ın seçimlerin 1 kasım'da yapılacağı yolundaki boş tehditlerini bir yana bırakmak zorunda kaldı.

5- İnsan hakları derneğinin genel af kampanyası sürüyor.

6- 12 eylül darbesi sonrasında çeşitli gerekçelerle, sıkıyönetim komutanları tarafından görevinden alınan ve mahkeme kararına rağmen göreve iade edilmeyen öğretim üyeleri, bugünkü üniversiteleri, YÖK medresesi olarak nitelendirdiler. Ve bilimsel özerkliğin olmadığını ifade ettiler.

7- SBKP MK, ekim devriminin 70. yıl yıldönümü ~~muhabir~~ ile ilgili belgileri yayınladı.

8- Orta Amerika'da duruma, yapılan beşli anlaşma uyarınca istikrar çabaları sürüyor.

9- Polonya ekonomisinde dönüşümler yapılmasını amaçlayan tasarı görüşülüyor.

10- Kolombiya Yurtsever Birlik Başkanı Jaime Pardo Leal, başkent Bogota'dan 80 km. kadar uzakta otomobiliyle seyahat ederken, ateş açılarak öldürüldü.

11- Bangladeş KP genel sekreteri Muhammed Fehat öldü.

12- İran ile Irak arasındaki diplomatik ilişkiler, Ankara'da yapılan bir işlemlerle tamamen kesildi.

13- İsrail birlikleri Ürdün'ün batısındaki bir gösteriye saldırdı.

14- F. Almanya'nın Essen kentinde 10 bin maden işçisi bir gösteri yaparak işyerlerinin kapatılması planlarına karşı çıktılar.

15- Filipinlerde onbinlerce işçi pazartesi günü grev yaparak, ücretlerinin artırılmasını istediler.

16- İngiltere'nin Galler bölgesinde 20 bin kadar barışsever bir gösteri yaparak, nükleer denemelerin durdurulmasını istedikler.

17- Portekiz'de Beja kentinin belediye başkanı, halen ~~İspanya~~ İspanya'da bulunan 72 adet F-16 savaş uçağının kendi bölgelerine getirilmesi planlarına karşı çıktı.

18- Macaristan Sosyalist işçi partisi genel sekreteri Yanoş Kadar, resmi bir davet üzerine gittiği Çin'de görüşmelerini sürdürüyor.

19- Ekonomik yardımlaşma konseyi olağanüstü toplantısı Moskova'da başladı.

20- Güney Kore'de hükümet muhalefet tarafından hazırlanan anayasa tasarısı parlamentoda onaylandı.

21- S.Birliğinin biyolojik uydusu Yakut Özerk cumhuriyetinin Mirni kenti yakınlarında indi.

## GÜNÜN YORUMU

Yazan: Kemal

Okuyan: Yavuz

Başlık: Politik gelişmeler günden güne hızlanıyor.

## YAZILAR

1- TDOO programı

2- Günün yorumu

3- Sovyet ülkesi Sovyet yaşamı programı

"Politik gelişmeler günden güne hızlanıyor"

TKP'nin Sesi

Yorum

13.10.87/Ker

~~"Gelişmeler saat saat değişiyor?"~~

~~politik gelişmeler hızlanıyor nitelemesi, ne kadar durumu~~

"Politik gelişmeler günden güne hızlanıyor" nitelemesi durumu ne kadar tam tanımlıyor, doğrusu kuşkulu değerli dinleyiciler. Belki de, ~~saati~~ "saati saatine değişiyor" demek daha doğru olacak.

Böylesi bir ortamda, politik gelişmeler üzerine yorum yazmak, saptamalar yapmak, sizin de kabul edeceğiniz gibi, oldukça zor. ~~Ama olanaksız da değil~~ Zor, ama olanaksız da değil, dd.

~~Yasadışı muhalafet partilerinin, onların siyaset adamlarında~~  
bir  
Evet, gelişmeler hızlı olabilir, karmaşık/nitelikler ~~ama~~ olabilir, birbirini çok yönlü etkileyen yeni yeni unsurlarla zenginleşebilir. Ama şurası açık ki, ~~net bir politikanız varsa size ışık tutan,~~ yaşanmış olaylardan dersler çıkarmasını öğrenmişseniz, somuta, ~~gerçeğe dayalı net bir politikanız varsa~~



anayasa mahkemesinden geri döndü. Şimdi meclisin ~~exlisiin~~ toplanması, ~~anidemokratik uygulamalara karşı bir~~ seçimin ~~yaptırıp yapılma~~ hangi tarihte, hangi koşullar altında yapılacağını yeniden görüşmesi gerekiyor.

suya düştü.

Özal'ın oldu bittisi, şimdilik ~~suya düştü~~. Gözü kara bir gidişle, ülkeyi de kendisiyle birlikte maceraya sürüklemek isteyen, ~~Özal~~ ~~bu~~ " bu ülkede benden başkasına yok edasıyla" ~~art~~ konuşan, davranış <sup>404</sup> ~~nan~~ ~~Özal~~ ~~ın~~ ~~yalıkenleri~~ ~~suya düştü~~. Özal'a bir dur dendi.

Nasıl oldu bu değerli dinleyiciler? Hangi sayede? Ülkede politika ile az çok yakından ilgilenen herkesin görebileceği gibi, üç muhalefet partisi liderinin bir araya gelmesi ve ortak davranmaya başlaması sayesinde.

Biliniyor, üç muhalefet partisnin liderleri, ~~bir~~ ~~araya~~ ~~geldile~~ Erdal İnönü, ~~Bülent~~ ~~Ecevit~~ ve Üleyman Demirel ve Bülent Ecevit bir araya geldiler. ~~Bu~~ ~~koşullarda~~ Anayasa mahkemesinin kararından

sonra, 1 Kasım'da seçimlerin yapılmasının olanaksız olduğunu açıkladılar. Yeni bir ~~sağ~~ seçim tarihi ve seçim yasası için meclisin toplanmasını ~~ist~~ istediler.

~~Birkaç~~ gün ~~Bu~~ ~~üç~~ ~~partinin~~ ~~birlikte~~, ~~ortak~~ ~~davranması~~ ~~sonucunda~~ ~~dir~~ ~~ki~~,

Evet, üç muhalifet partisi birlikte davrandılar, ortaklaşa karar alıp ~~uy~~ uyguladılar.

İşte bunun sonucu olarak, dün ~~meclisi~~ ~~toplamak~~ bir kısım milletvekilinin ~~yeter~~ yasal başvurusunu hasır altı eden, meclisi toplarsam ülke kargaşaya sürüklenir diyen Karaduman, bugün meclisi toplantıya çağırarak zorunda kalıyor.

İşte bunun sonucu olarak, dün, hem de anayasa mahkemesinin kararına rağmen, seçimler mutlaka 1 Kasım'da yapılacak diye konuşan Özal, bugün, ~~seçim~~ ~~tarihinin~~ ~~değişti~~ ~~kimse~~ ~~seçimin hangi tarihe~~

yapılan <sup>tavaf</sup> ~~eriksiz~~ ereteleneceği tarih üzerine tartışmalara <sup>katılıyor.</sup> ~~katılıyor.~~

~~Evvel~~ Evet değerli dinleyiciler, üç muhalefet partisinin bir araya gelmesi ve kapsamı, perspektifi ~~a~~ dar ya da geniş, içeriği tatmin edici ya da değil, belli bir anlayış birliğine varmaları, somut bir tutum geliştirmeleri, Özal'ın süngüsünü düşürmüş, hesabını bozmuştur. TKP'nin, partimizin baştan beri vurguladığı gibi, ortak davranış, <sup>in</sup> ~~birlikte~~ diyalog ve işbirliği ~~xxx~~ <sup>xxx</sup> tek sonuç alıcı yol olduğu, kendisini yaşam içinde kanı <sup>blamıştır.</sup> ~~blamıştır.~~ Üç parti, üç muhalafet partisi bir arada durduktan, <sup>birbirlerine</sup> ~~birlikte~~ danışarak kararlar <sup>alırken</sup> ~~alarak~~ uyguladıktan sonra, Özal'mla, ANAP'la diyalog kurmaları <sup>da</sup> ~~da~~, ~~max~~ <sup>hatta bu, mevcut koşullar dışındaki</sup> ~~istenen~~ mümkündür, <sup>da</sup> ~~çareler~~ üretilmesi açısından olumlu sonuçlar <sup>televizyon koşulları</sup> ~~verebilir.~~ Ama , ~~tekrar~~ tekrar etmekte ~~yara~~ yarar var, değerli dinleyiciler. Ancak üç parti, kendi aralarında güçlü, sağlam bir diyalog ve işbirliği geliştirebilirler, başlatılan

Anadolu

olumlu süreci derinleştirebilirlerse. (Bu sağlandığında, ~~ANAP'ın~~,  
~~Özal'la görüşmek~~, x Özal'ın tüm dışları sökülmiş, x olacak,  
kahammülsüz, antidemokratik zihniyetini, ~~isker~~ x görüntüde  
~~antik~~  
isterse görüntüde olsun, tahammülsüz, antidemokratik tutumunu terket-  
mek zorunda bırakılacaktır.

~~Bu noktada, asıl sorunun SHP'yi, SHP lideri İron~~  
Özal'ın, bu durumdan kurtulmak, şimdiye kadar olduğu gibi,  
karşıtlarının bölünmüşlüğünden yararlanacağı, birbirlerine karşı  
kullanacağı bir diyalogsuzluk ortamı sağlamak için nasıl kıvranıp  
durduğu, <sup>nu</sup> nasıl yeni yeni hamleler yaptığını, hep birlikte izli-  
~~şimdiye kadar~~ ~~şimdiye kadar~~  
yoruz. (Bu uğurda, SHP üzerine özellikle oynadığı, kah kışkırtmalara,  
kah <sup>salate</sup> abartmalı övgülere başvurduğu ise herkesin ~~malum~~ ~~malumdur~~  
malumdur.

TÜRKİYE  
TÜSTAY  
TARİH  
KARŞIRMA  
VAFERİ

İşte bu noktada değerli dinleyiciler, SHP'den, uyanık olmasını beklemek, günümüzün gerektirdiği sorumlulukla davranmasını beklemek <sup>6000</sup> istemek, sanırım, ülkenin, demokrasinin geleceğini düşünen herkesin hakkıdır.

~~Üç muhalefet partisinin birlikte davranması, özaktı~~  
~~makla~~ bununla kalmaya

Üç muhalefet partisinin bir araya gelmesinde, SHP liderinin ~~özaktı~~ çağrısı üzerine gerçekleşti. SHP, (şimdi <sup>eğer</sup> ~~üstlendiği~~ girdiği bu yoldan ilerler, üç yasal muhalefet partisinin birlikte davranmasını koşullarını hazırlar, bunları daha da iyileştirirse, işte ancak o zaman, ülkedeki gidiş kargaşaya ve kaosa doğru değil, demokrasiye ~~ve~~ istikrar <sup>ya</sup> doğru olur.

~~Bugün, seçim tarihinin ertelenmesi için varılan anlayış birliği~~  
Bugün, Özal'ın oldu bittisine karşı çıkmada <sup>varılan</sup> anlayış birliği, ~~seçim~~ meclisin toplanması için gerçekleştirilen işbirliği,

8-

daha canalı, belirle<sup>yici</sup>ni yicci konulara doğru, örneğin, ayrıntılı demokratik bir seçim yasası, demokratik bir anayasa ~~ve daha sonra da demok~~ için işbirliğine, <sup>hatta</sup> demokratik bir hükümet için işbirliğine kadar uzanabilir.

~~üç~~

SHP, üç muhalafet partisinin, Özal, ~~xxxxxx~~ 'ın oyunlarına ve oldu sittelilerine karşı ~~bixxaxaxa dumasına~~, demokratik bir işbirliği için ~~ixxin daha da kenetlenme~~

SHP, üç muhalafet partisinin, Özal'ın oldu <sup>4</sup> bittilerine ve yeni ~~oyu~~ oyunlarına karşı, demokratik bir işbirliği için daha da kenetlenmesine ~~ihzen~~ hizmet eden bir tutum geliştirebilecek mi ? Kuşkusuz bu sorunun yanıtı biraz da öteki muhalafet güçlerine, DYP ve DSP'ye, ~~xaynıxamanda, xaxğlıdır~~ izleyecekleri politikalara bağlıdır.

Ama şurası muhakkak ki, değerli dinleyiciler, hangi politik partiden, hangi politik görüşten olursa olsun, tüm tutarlı demokratlar, muhalefet partilerinin, yalnızca parlamentodakiler de değil, tüm muhalefet güçlerinin, demokrasi için sağlam bir işbirliğinin, bu amaçla ~~zürrekle~~, kalıcı, ve sürekli gelişen bir diyalogundan yana çıkmalıdır.

Çünkü, Türkiye'nin ~~hızlı ve demokratik~~ istikrarlı, demokratik, geleceği buradan geçmektedir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA MERKEZİ

--- Türkiye İşçi Partisi Genel Sekreteri Nihat Sargın ile TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu, yaptıkları ortak açıklamada Behice Boran'ın cenazesinin, Perşembe günü Brüksel'de yapılacak törenden sonra Türkiye'ye gönderileceğini belirttiler. Ortak Açıklamada, Brüksel'de düzenlenen kurulan komitenin cenaze töreni için/Türkiye İşçi Partisi, Türkiye Komünist Partisi, Partiler grubu, Avrupa Parlamantosunu Komünist ~~Partilerinin~~ ve Dünya Barış **Konseysi** temsilcilerinden oluştuğu bildirildi.

Açıklamada belirtildiğine göre Perşembe günü Türkiye'ye gönderilecek olan Behice **Boran**'ın cenazesi, ~~16 Ekim~~ 16 Ekim cuma günü meclis önünde yapılacak törenden sonra İstanbul'a gönderilecek. Behice Boran 18 Ekim günü İstanbul'da düzenlenecek törenle toprağa verilecek.

--- Türkiye İşçi Partisi genel başkanı, işçi sınıfının Türk ve Kürt halkının değerli evladı, uluslararası komünist hareketin seçkin önderlerinden Behice Boran'ın ölümü ülke çapında, yurtdışındaki göçmen işçilerimiz arasında ve kardeş partileri'nin sıralarında derin üzüntü yaratmış bulunuyor. Kardeş partiler gönderdikleri mesajlarla, Behice Boran'ın kaybından duydukları üzüntüyü dile ~~getiriyorlar~~ getiriyorlar.

Bu arada Behice Boran'ın cenazesinin <sup>in cenazesinin</sup> Türkiye'ye gönderiliyor. ceği kaldırılıyor. <sup>perşembe veya çarşamba</sup>

Türkiye komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Haydar son yolculuğunda Kutlu yoldaş da /Behice Boran'a karşı ~~son~~ görevini yapmak ve

cenaze törenine <sup>katılmak</sup> ~~bulunmak~~ üzere Brüksel'de bulunuyor. Bilindiği gibi ~~Haydar Kutlu yoldaşı~~ Behice Boran yoldaşın ölümünden üç gün önce Brüksel'de Haydar Kutlu yoldaşla bir basın toplantısı ~~ya~~ yapmış ve iki partinin birleşmesi, ~~politikası~~ ve yeni partinin program tasarısı üzerine gazetecilerin sorularını yanıtlamıştı. Behice Boran basın toplantısından bir gün önce kalp ~~krakızı~~ rahatsızlığı geçirmesine ~~rağmen~~ rağmen, basın toplantısında hazır bulunmuş <sup>W-</sup> ~~xxxxxşöylexxdenmişti~~

Behice Boran

~~Behice Boran'ın cenazesi~~ 7 Haziran'da İstanbul'da yapılacak  
İkinci yarıdan

Behice Boran yoldaşın cenazesinin Türkiye'ye gönderilme hazırlıkları sürerken, <sup>Torunçdeli</sup> dostları, çalışma arkadaşları, demokratik yığın örgütleri, ~~sendikalar~~ yöneticileri, sendikacılar, aydınlar da Boran için büyük bir tören yapmaya hazırlanıyorlar. Behice Boran'ın Türkiye için önce Ankara'da meclis binası önünde tören yapılacağı, cenazesinin daha sonra ~~İstanbul'da~~ İstanbul'a gönderileceği bildiriliyor. Behice Boran'ın oğlu Dursun Hatko da annesinin vasiyetini yerine getireceklerini, İstanbul'da toprağa vermek üzere yaptıkları başvurunun hükümet tarafından da kabul edildiğini açıkladı.

10 Ekim günü, alman sularında gerçekleşen bir kazayla  
Türkiye sonu erenlerden ayrılan Behice Boran  
yoldaşın, Brüksel ve Strasbourg'ta törenler düzenleneceği  
aslılandı.

--- Anayasa Mahkemesinin iptal kararı ve üç muhalefet parti  
 liderinin ~~kararlı~~ ortak kararlı çıkışı üzerine Başbakan Özal  
 seçimlerin 1 Kasım'da yapılacağı yolundaki boş tehditlerini bir  
 yana bırakmak zorunda kaldı. Ancak Özal'ın, seçim yasasının ~~değiştirilmesini önlemek~~ yeni bir seçim tarihi  
 değiştirilmesini ~~önlemek~~ önlemek ve ~~muhalafetin~~ ~~muhalafetin~~ ~~muhalafetin~~  
 kararı alınmasıyla sınırlı tutmak  
~~israrlı bir tutumla~~ ~~israrlı bir tutumla~~ ~~israrlı bir tutumla~~ amacıyla meclisi cuma  
 günü toplantıya çağırmayı planladığı belirtiliyor. Üç muhalefet  
 partisinin temsilcileri ise meclisin gecikmeden toplanmasını  
 istiyor. Muhalefet partileri <sup>ayrıca</sup> (seçim yasasının ~~anti demokratik~~  
 niteliklerine dikkat çekerek değiştirilmesini <sup>de</sup> istiyor.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

--- İnsan Hakları Derneği'nin açtığı genel af kampanyası sürüyor. İnsan Hakları Derneği İkinci Başkanı Ragıp Zarakolu imza kampanyasının 10 aralık insan hakları gününe kadar süreceğini ~~belirtirken~~ <sup>Su</sup> toplandığını ve ~~şunları söyledi~~ <sup>Şu</sup> ana kadar 20 bin imza toplandığını, çeşitli illerde ~~kampanya sürüyor~~ kampanyanın sürdüğünü belirterek şunları söyledi: "Cezaevlerinin kötü koşullarında çürümeye zorlanan insanlarımızı doğal yaşama ortamlarına kavuşturmak ve topluma yararlı olmalarını sağlamak için genel af istiyoruz."

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARASTIRMA VEKİFİ

--- 12 Eylül darbesi sonrasında çeşitli gerekçelerle, sıkıyönetim komutanları tarafından görevden alınan ve mahkeme kararlarına rağmen göreve iade edilmeyen öğretim üyeleri, bugünkü üniversiteleri "YÖK Medresesi" olara nitelediler ve bilimsel özgürlüğün olmadığını ifade ettiler. Kamucyunda 1402'likler olarak bilinen öğretim üyeleri YÖK'le birlikte üniversitelerdeki demokratik ortamın ortadan kaldırıldığını vurguladılar.

12. 10.1987

TKP

- SBKP MK, Ekim Devriminin 70. yıldönümü ile ilgili belgileri yayınladı: Belgilerde, SBKP MK, dünya halklarını silahlanma yarışının durdurulması, saldırgan ve militarist güçlerin dizginlenmesi ve dünya barışının korunup pekiştirilmesi için mücadeleye çağırıyor. Belgilerde, SB'nin dış politikasının nükleer silahlardan arınmış bir dünyaya, uluslararası işbirliğine ve sosyal ilerlemeye yönelik olduğu belirtiliyor. Büyük Sosyalist Ekim Devriminin 70. yıldönümü belgilerinde sosyalist ülkeler halklarına SBKP MK'nin selamları iletiliyor ve sosyalist ülkeler arasındaki işbirliğinin derinleştirilmesinin ve sosyalist ülkeler topluluğunu güçlendirilmesinin önemi belirtiliyor; komünist ve işçi partileri, emperyalist sömürü ve baskıya, yenisömürgecilik karşı, özgürlük ve

bağımsızlık için bütün mücadele edenler~~ı~~ selamlanıyor. SBKP MK'nin  
BSED.nin 70. yıldönümü belgilerinde, Sovyet emekçileri yenilenmeyle il-  
gili devrimci görevleri yaratıcı bir şekilde yerine ~~et~~ <sup>başlatılan</sup> ~~et~~ <sup>g</sup>irmeye ve ekono-  
minin yönetiminde ~~xxxxxx~~ <sup>başlatılan</sup> reformu aktif bir şekilde katılmaya çağrılıyor.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

12.10.1987

3

TKP

kazandırma

istikrar  
kurulma

-Orta Amerika'da duruma, yapılan beşli anlaşma uyarınca <sup>El</sup> çabaları sürüyor: Bu ~~kazandırma~~ bağlamda, /Salvador'da Farabundo Marti ulusal kur-  
tuluş hareketi ile Duarte yönetimi arasında yapılan görüşmelerde, bölge-  
sel barış anlaşmasının uygulanması ve El Salvador'da bir ateş-kes sağ-  
lanması amacıyla bir ortak komisyon kuruldu. ~~Az~~ Nikaragua-Honduras  
sırında <sup>ni</sup> <sup>ise</sup> ~~da~~ iki ülkeden 50 bini aşkın kişi buluşarak bölgedeki çatışma-  
ların sona erdirilmesi, barış ve dostluğun sağlanması dileklerini dile  
getirdiler. Öte yandan, Madrid'de de, Guatemala ~~Min~~ kurtuluş hareketi  
temsilcileriyle hükümet temsilcileri arasında yapılan görüşmelerin ilk  
turuna sona erdi ve görüşmelerin sürdürülmesi kararı alındı. Guatemala  
Ulusal Devrimci Birliği ~~Min~~ heyeti başkanı, basına yaptığı açıklamada,  
bunun ülkede barış ve demokrasi yolunda atılmış bir ilk adım olduğunu  
belirtti.

4  
12.10.1987

TKP

-Polonya ekonomisinde dönüşümler yapılmasını amaçlayan <sup>t</sup>tasarı görüşülüyor: Polonya Halk Cumhuriyeti'nin yasama organı olan Sejm adlı de mecliste Polonya ekonomisinin önümüzdeki yıllarda yapılacak olan dönüşümlerle ilgili tasarı görüşüldü. Bu konuda ~~xx~~ hükümetin hazırladığı öneride, ekonomide denge sağlamak ve ileri teknolojileri devreye sokmak amacıyla ekonomik yapının bütününde köklü değişiklikler yapılması ön- görülüyor. Bu değişiklikler arasında, değişik mülkiyet biçimlerindeki ekonomik birimlere ve tek tek kişiler~~er~~ daha çok serbesti<sup>e</sup> tanınması, ayrıca, fiyat ve ücret<sup>s</sup>aptama mekanizmasının değiştirilmesi de yer alı- yor. Polonya meclisi, ayrıca, gerek ekonomide, gerekse devle<sup>t</sup>t yapısında yapılacak değişikliklerin 29 Kasım 1987 günü halkoyuna sunulmasını da karar altına aldı.

5  
13 Ekim

--- Kolombiya Yurtsever Birlik Başkanı Haim Pardo Leal, başkent Bogota'dan 80 kilometre kadar uzakta otomobiliyle seyahat ederken, <sup>Bog</sup> ~~agulan watey xanmon wala~~ ateş açılarak öldürüldü. Aynı zamanda senatör olan, Sol koalisyonun liderinin öldürülmesi bir çok yerde yapılan ~~gö~~ gösterilerle protesto edildi. Yurtsever Birliğin, kuruluşundan bu yana <sup>49radığı saldırılar sonucunda</sup> 550 üyesi öldürülmüş bulunuyor.

12.10.1987.

6

TKP

-Bangladeş KP genel sekreteri Muhammed Ferhat öldü: TASS ajansı-  
nın bildirdiğine göre, Muhammet Ferhat, geçtiğimiz cuma günü Moskova'da  
50 yaşında öldü. Muhammet Ferhat, 1973 yılından beri Bangladeş KP'nin  
Genel sekreteri idi ve geçtiğimiz nisan ayında yapılan Parti 4. kongre-  
sinde genel sekreterliğe yeniden seçilmişti.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

7

--- İran ile Irak arasındaki diplomatik ilişkiler, Ankara'da ~~kurulan~~ yapılan bir işlemle tamamen kesildi. Her iki ülkenin diplomatları Türkiye üzerinden ülkelerine döndüler.

Bu arada iki ülke arasındaki çarpışmalar da sürüyor. İran topçuları Irak'ın Basra kentini ateşe tuttular. Saldırıda ölenlerin olduğu bildiriliyor.

Irak uçakları da Basra Körfezi'nde seyretmekte olan ~~bir~~ Panama bandıralı bir ~~geni~~ tankere saldırdı, bir kişi öldü.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARŞİVİ

--- İsrail birlikleri Ürdün'ün batısında yapılan bir gösteriye saldırdı. Biri ağır olmak üzere 4 kişi yaralandı, 100 kişi de tutuklandı. Göstericiler, Kudüs'ün doğusundaki İsrailli fanatiklerin, Kudüs'ün doğusundaki bir camiye yaptıkları saldırıyı protesto ediyorlardı.

Yine Ürdün'ün batısındaki Ramallah kentinde İsrail askerleri, Filistinli çocuklarını okuldan almak isteyen 35 yaşındaki ~~bir~~ anneye ateş ederek öldürdüler.

Bu arada Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu, "13 Ekim Filistinli kadınlarla dayanışma günü" dolayısıyla yayınladığı açıklamada, İsrail'in işgal ettiği bölgelerde sürdürdüğü terörü kınadı.

Açıklamada

9

13 Ekim

--- Federal Almanya'nın Essen Kentinde 10 bin maden işçisi bir gösteri yaparak işyerlerinin kapatılması planlarına ~~karşı çıktılar~~ karşı çıktılar. İşçilerin bağlı bulundukları sendika, ~~karşısından~~ kömür önümüzdeki bir yıl içinde bazı ~~maden~~ ocaklarının kapatılmasıyla 60 bin kadar işçinin işsiz kalacağını açıkladı. 60 bin kadar maden işçisinin ve buna bağlı öteki işkollarında da 80 bin işçinin işsiz kalacağını açıkladı.

--- Filipinlerde onbinlerce işçi Pazartesi günü grev yaparak, Ülkede çapında yapılan, ücretlerinin artırılmasını istediler. / Çok sayıda sendikanın katıldığı grevde, hükümetin artan yaşam pahalılığına uygun olarak asgari ücreti artırmayı reddetmesi protesto edildi. grevde, hükümetin asgari ücreti, artan yaşam pahalılığına uygun olarak artırmayı reddetmesi protesto edildi.

--- İngiltere'nin Galler bölgesinde 20 bin kadar barışsever bir gösteri yaparak, nükleer denemelerin durdurulmasını istediler. Gösteri sonrasında yayınlanan çağrıda, İngiliz hükümetinin, Birleşmiş Milletler çerçevesinde, nükleer denemelerin durdurulması çalışmalarına aktif olarak katılması ve kendi nükleer denemelerini <sup>ise hemen</sup> durdurması istendi.

12

13 Ekim

--- Portekiz'de Beja kentinin belediye başkanı, ~~ix~~ halen İspanya'da bulunan 72 adet F-16 savaş uçağının kendi bölgelerine getirilmesi planlarına karşı çıktı. Diario gazetesinde yer alan haberde, Beja kenti belediye başkanı, bu bölgenin nükleer silahlardan arındırılmış bölge olarak ilan edilmiş olduğunu hatırlattı.

İspanya ile Birleşik Amerika arasında sürdürülen üslene ilişkin görüşmelerde, İspanya hükümeti ~~söz konusu F-16~~ Amerika'ya ait söz konusu F-16 uçaklarının kaldırılmasını istiyor.

--- Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Genel Sekreteri Yanoş Kadar, resmi bir davet üzerine gittiği Çin'de görüşmelerini sürdürüyor. Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı Zao Ziyang, iki ülke arasında bu en üst düzeydeki görüşmenin, tarafların işbirliğinin geliştirilmesine dostça işbirliğini geliştirmeye hazır olduklarını gösterdiğini söyledi. Zao Ziyang, ~~ortak görüşmeler~~ her iki ülkenin ~~ortak görüş~~ çok sayıda ortak görüş noktalarına sahip olduğunu, birkaç somut konudaki görüş ayrılıklarının ise işbirliğini ~~engellenmesini gerektirmediğini vurguladık~~ olumsuz yönde etkilememesi gerektiğini vurguladı. Yanoş Kadar da, sosyalizmin kuruluşu konusunda benzer çok sayıda sorunların bulunduğu nu belirterek, görüş alışverişinin yararlı olduğunu söyledi.

--- Ekonomik Yardımlaşma Konseyi olağanüstü toplantısı Moskova'da ~~ba~~ başladı. Hükümet başkanları düzeyinde yapılan toplantıda, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne üye ülkeler arasındaki işbirliği mekanizmasının yenilenmesi, işletmeler ve kuruluşlar arasındaki ~~ilişkinin~~ daha etkin bir ilişki kurulması konuları ele alınıyor. Toplantıda ayrıca çeşitli mali sorunlar ve kredi sorunları da görüşülecek.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

13 Ekim

75

--- Güney Kore'de hükümet ve muhalefet tarafından hazırlanan anayasa tasarısı ~~parlamentaya~~ ~~tara~~ parlamentoda onaylandı. 27 Ekim'de halkoyuna sunulacak olan anayasa tasarısı, devlet başkanının doğrudan halk tarafından seçilmesini öngörüyor. Anayasa tasarısı ayrıca, 5 yıl devlet başkanlığı yapmış olan kişinin yeniden bu göreve seçilebilmesini men ediyor ve devlet başkanının elinden, parlamentoyu feshetme yetkisini alıyor.

13 Ekim

--- Sovyetler Birliği'nin biyolojik <sup>uydu</sup> sputniği Yakut Özerk Cumhuriyeti-  
nin Mirni kenti yakınlarına indi. Uzayda 13 gün ~~kaldıktan sonra~~  
kalan <sup>uydu</sup> sputnikte, tıbbi ve biyolojik araştırmalar yapmak üzere, 2 may-  
mun, fare, balık, çeşitli bitkiler bulunuyordu. Sputniğin Kazakistan'a  
inmesi öngörülmüştü.

TÜSTAV  
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA MERKEZİ

## SOVYET ÜLKESİ - SOVYET YAŞAMI

20. Program(6 Ekim 1987)

Sizlere en iyi dileklerinizi sunarak yeni bir programımızı daha açıyoruz değerli dostlarımız. Bugün ilk olarak 1917 Ekim günleriyle ilgili olarak RSDİP Merkez Komitesi üyesi Şotman'ın bir anısını yayınlıyacağız. Ardından "Sovyet basınından" köşesinde Pravda gazetesine gelen mektuplardan sözedeceğiz. Son olarak "sorular-cevaplar" köşemizde antisovyetizm konusu üzerine ikinci ve son yazımıza yer vereceğiz.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH AKADEMİSİ  
TÜSTAK AKADEMİSİ  
TAKFİ

Yeni Dünya  
Gölsüm İsmail

Değerli dinleyeciler, bu yazımızı bolşevik Aleksandr Şotman'ın anılarından derledik. Anıların geçtiği 1917 Ekim günlerinde Şotman MK üyesi olarak Petrograd ilinde ayaklanmayı örgütlemekle görevlendirilenler arasındaydı. *Aleksandr Şotman, Ekim günlerini*

*şöyle anlatıyor:*

10 Ekim'de MK vakit geçirmeden erkin ele geçirilmesi konusunda karar aldı. Daha sonra toplanan 3. parti konferansı da ilkesel olarak bu kararı onayladı. Ancak zaman sorunu üzerine tartışmalar çıktı. Erki hemen şimdi mi ele geçirmeli, yoksa yaklaşık iki hafta sonra toplanacak olan 2. Sovyetler Kongresi'ne kadar beklemeli mi? Meselenin kesin çözümü için MK'nin genişletilmiş olağanüstü bir toplantı yapması kararı alındı. Sverdlov yoldaş toplantıyı düzenleme

görevini bana verdi.

Kalinin yoldaşın yardımıyla, yaklaşık 30 kişinin farkedilmeden toplanabileceği ve Lenin'in de katılacağı için çok gizli ve güvenli olması gereken toplantı için uygun bir yer olan Duma binasını ayarladık. 16 Ekim günü MK'den Sverdlov yoldaş, ben ve Lenin'in koruyucusu ve kuryesi Rahya bir odaya kapanarak toplantıya katılacakların listesini hazırladık. Geleceklerle haber vermek için görev dağılımı yaptık.

Akşam toplantı yerinin yakınında Lenin ve Rahya yoldaşlarla buluştum. Rahya buluşmaya gelirken Vladimir İliç'le bağlarından geçen küçük bir macerayı anlatmaya başladı: "Bir sokaktan geçiyorduk, hızla esen rüzgar İliç'in şapkasını peruğuyla birlikte havalandırıp

yere düğürmez mi. Allahtan ortalık kararıyordu ve tenhaydı da kim-  
senin dikkatini çekmedik. Zarar gören yalnızca İliç'in peruğuna  
bulaşan tozları sildiği mendiline oldu. Rahya olayı neşeyle an-  
latırken hepimizden çok İliç gülüyordu.

Toplananların çoğu <sup>(Lenin)</sup> onu illegale geçtiği Temmuz günlerinden  
beri görmemişti ve toplantıya katılacağını bildiklerinden büyük  
bir sabırsızlıkla bekliyorlardı. İçeri girince herkes elini sık-  
maya koştı, <sup>onu</sup> (soru yağmuruna tutmaya başladılar. İliç gülüyor, şaka-  
laşıyordu. Nihayet toplantının açılmasını önerdi. Sessizlik sağlan-  
dı. Sverdlov yoldaş "söz Lenin yoldaşın" diye ilan ettiğinde, o  
küçük alyazısıyla doldurduğu kağıtlarını çıkarıp hazırlanmıştı

bile. İliç konuşmasında devlet erkinin hemen, beklemeksizin ele geçirilmesinin zamanı geldiğini savunuyordu. Çeşitli veriler ve örneklerle bu zorunluluğu kanıtlayan İliç, daha sonra buna karşı çıkan kimi yoldaşların görüşlerini, ileri sürdükleri itirazları eleştirdi.

Yaklaşık iki saat süren konuşması büyük bir dikkat ve ilgiyle dinlendi. Konuşmasını bitirdiğinde bir süre mutlak bir sessizlik oldu. Sanki herkes hipnotize edilmiş gibiydi. 20 yıllık tanışıklığım süresinde söyleyebilirim ki, ondan dinlediğim en iyi konuşmasıydı bu.

İliç konuşmasını birkaç kez tekrarladığı şu sözlerle bitirdi: "İktidarı hemen şimdi almalıyız, kaybedilen her gün ölüm bedelinde.

Eğer bu işi şimdi gerçekleştiremezsek tarih bizi affetmez."

Yine de itiraz eden yoldaşlar oldu. Temelde devrime teknik olarak hazırlıksız olduğumuzu ileri sürüyorlardı. Tartışmalar uzun süre devam etti. Ancak İliç önyargılı olmayan tüm yoldaşları ikna etmeyi başardı. Sabah saat 7'de yapılan oylamada iktidarın hemen, derhal ele geçirilmesi kararı 2'ye karşı 19 oyla kabul edildi. 4 yoldaş da çekimser kalmışlardı. Toplantıdan sonraki günler ayaklanmanın gerçekleştirilmesi için yoğun bir faaliyet içinde geçti.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

4 — "Ülkemde yenilenme süreci ilerliyor. Yaşadığım kentte bu yeniliğin ilk ışıklarına sevinçle görüyorum. Herşey bizdeki evimizde, yurdumuzda yaşamın iyileştirilmesi için girişilen çabalara katılmaya, daha aktif olmaya çağırıyor. Biz "söz gülmüş, sükut altındır" anlayışıyla yetiştirilmıştık. Ama şimdi yenilenmenin başarısı için susmak değil konuşmak, durmak değil mücadele etmek gerektiğini anlıyoruz."

S — "Ben gazetelere mektup yazma meraklısı değilim. Ancak şimdi sizlere bir mektup yazmak benim için bir gereksinim, bir zorunluluk oldu. Yenilenme sürecinde eskisi gibi yaşamamanın olanaksızlığını hissediyoruz. Ama eski alışkanlıkları değiştirmek kolay olmuyor. Örneğin

toplantılarımızın senaryosu önceden belirlenmiş formalite gereği bir iş haline dönmüştü. Ne yalan söyleyeyim, bazen ben de haksızlıklara karşı sesimi yükseltmedim, tatsızlık çıkarmak istemedim. Ama bugün durum başka. Yenilenme koşullarında yaşamak ve çalışmak daha ilginç oldu. İnsanlara gösterilecek özen arttı."

4 — Değerli dinleyiciler, sizlere "Pravda" gazetesinde yayınlanan okuyucu mektuplarından söz etmek istediğimiz bugünkü "Sovyet Basını'n-  
dan" köşemize, iki işçi mektubundan birkaç satır aktararak başladık. "Pravda" günde ortalama iki bin okuyucu mektubu alıyor. Bu mektuplar-  
da politik, sosyal, ekonomik, kültürel her türlü konuya raslamak mümkün. Okuyucu mektupları Sovyet toplumunun demokratikleştirilmesi

koşullarında yağınların aktifleşmesi için etkin bir araç görevini görüyor. Mektupların ezici çoğunluğunun içeriğini eleştiri ve öneriler oluşturuyor. Bu türden mektuplar sayesinde pek çok sorunun çözümü doğrultusunda önemli adımlar atıldı, parti ve devlet organlarında pek çok yöneticinin görevlerine son verildi, onların yerine yenilenme politikasını uygulayabilecek yeni kadrolar seçildi. Yine bu mektuplar sayesinde üretimde ve örgütsel yaşamda kazanılan başarılar, örnek emekçiler ve komünistler tüm ülkeye tanıtılmaktadır. Şimdi size "Pravda"da yayınlanan okuyucu mektuplarından birkaç örnek daha sunuyoruz:

Odessa kentinden yazan 67 yaşlık parti üyesi Markov mektubunda

göyle yazıyor: " 95 yaşındayım, ancak parti yöre komitesi üyesi olarak çalışmaya devam ediyorum. Bölgede katıldığım toplantılarda büyük bir canlılık görüyorum. Tam bir yenilenmeden söz etmek için henüz erken. Ama halkın partinin politikasına olan destekleri güven veriyor."/

Litva Cumhuriyeti'nden yazan Srikovskis mektubunda Mihail Gorbaçov'a seslenerek şöyle diyor: "Bu politikayı sürdürün ve dikkatli olun. Çünkü bu kadar uzun süren kışten sonra kafalardaki buzların hemen çözülmesi olanaksız. Ben dindar bir insanım. Her pazar ibadet yapmaya gidiyorum. Tanrıya siz ve aileniz için dua ediyorum."/

Skrinik adındaki bir başka okur ise partiye göyle bir eleştiri

yöneltiyor:/"Neden bazı başarısız yöneticiler görevden alındığında gerekçe olarak sağlık durumu veya emekliliğe ayrıldığı belirtiliyor? Biz kararların gerçek nedenlerini bilmek istiyoruz."

Krasnodar bölgesinden yazan Startsev mahalle parti örgütü toplantılarındaki antidemokratik uygulamalara değiniyor:/"İl komitesi örgütlenme bölümü başkanı Vapulin'e neden toplantılarda herkese söz hakkı verilmediğini sordum. Bana her toplantıda aynı kişiler konuşmasın diye konuşma grafikleri hazırladıklarını söyledi. Bu demokratiklik ilkesini çiğnerektir."/Aynı konuda Taşkent'ten yazan bayan Davidova şöyle yazıyor:/"Toplantılarda sıkıcı, önceden hazırlanmış, yöneticilerce kontrol edilmiş kağıttan okunarak yapılan konuşmalar-

dan bıktık."

Son olarak Ukrayna Cumhuriyeti'nden yazan Kirilçenko'ya kulak verelim: "Partiye üye alınırken soruna mekanik ve bürokratik bakılmamalı. İşçilerin kolay, diğerlerinin zor partilenmesi haksızlık yaratıyor. Kadro politikasında kişinin politik ve ahlaksal nitelikleri incelenmelidir. Partiye üye alınmanın partisizlerin de katılacağı açık toplantılarda yapılmasını öneriyorum. Böylece açıklık ilkesi daha iyi işleyecektir. Yenilenmenin başarısı için bu zorunludur."

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI

YENİ DÜNYA

S. ÖZGÖREN

Değerli dostlar, "sorular-cevaplar" programımızda iki hafta önce ele aldığımız antisovyetizm konusunu sürdürüyoruz. O programımızda günümüzde antisovyetizmin kullandığı yöntemlere değinmiştik. Bugün ise temel sorumuz şöyle:

-Günümüzde antisovyetizmde propagandası en çok hangi konularda yoğunlaşmaktadır?

S- -Bu konuları başlıca birkaç grupta toplayabiliriz. İlki Sovyetler Birliği'nin barış politikasını karalama, onu uluslararası terörizmin kaynağı olarak gösterme çabalarıdır. Buna göre Macaristan, Çekoslovakya, Polonya ve Afganistan gibi ülkelerde Sovyet politikası çarpıtılmakta, Sovyet-Amerikan görüşmeleri tersyüz edilmeye çalışılmaktadır. Ancak son dönemde Sovyet barış politikasını

yeni başarıları bu alanda antisovyetizmi güç durumlarda bırakmaktadır. Diğer bir ideolojik saldırı konusu ise ulusal sorunla bağlantılıdır. Buna göre gerek Rus halkıyla Diğer Sovyet halkları arasında ve gerekse, özellikle son dönemlerde yoğunlaştırılan bir propaganda biçimi olarak, SSCB'yle diğer sosyalist ülkelerin arasında kama girişimleri gündemdedir. Bir başka konu da Sovyetler Birliği'nde demokrasi olmadığı, yönetimin totaliter bir diktatörlük olduğu tezine dayanmaktadır. Hemen belirtelim ki son dönemde Sovyet toplumunda derinleştirilen demokratikleştirme girişimleri karşısında bu alanda da antisovyetizm bir krizin eşiğindedir. Ve son olarak Sovyet toplumunun ekonomik, sosyal ve bilimsel-teknik sorunlarını

kullanarak yapılan propagandayı belirtmeliyiz. Bu sorunlar bugün Sovyet toplumunun açıkça tartıştığı sorunlardır. Ancak emperyalist propaganda ya bunları abartarak, ya da gerçekte yalanı birbirine karıştırarak Sovyet Toplumunun sorunlarını çözemeyeceği kanısı uyandırmaya çalışmaktadır.

-Son iki yıl içinde Sovyet toplumunda gerçekleştirilen köklü değişiklikler kapitalist ülkeler devlet ve parti yöneticilerini, yayın organlarını Sovyetler Birliği'ne karşı yeni bir tavır belirlemeye mecbur etti. Bu tavır değişikliği hangi biçimlerde ortaya çıkıyor?

-Bunların bir kısmı bugün Sovyetler Birliği'nde belirli deği-

şiklikler olduğu ancak bu değişikliklerin temel ve kalıcı önem taşımadığı görüşünü savunarak özünde yenilenme sürecini reddetmeye çalışıyorlar. Bir başka grup ise değişikliklerin önemini reddetmemesine karşın onların sosyalizm koşullarında tam olarak gerçekleştirilmesinin olanaksız olduğunu, kapitalizme yönelinmesi gerektiğini öne sürüyor. Çeşitli çevreler sosyalizmin iflas ettiği, Sovyetler Birliği'nin Batı'yı örnek aldığı yalanlarını yaygınlaştırıyorlar. Örneğin bunlar yeni Sovyet yasalarından "kişisel emek etkinliği yasası"nın adını hiç bir zaman doğru biçimde çevirmiyor, ona "özel girişimcilik yasası" diyorlar ve bu temelde kapitalist girişimcilikle ilişki kuruyorlar. Bu arada Sovyet top-

lumundaki değişiklikleri tam olarak anlayamayan çeşitli çevrelerde "Gorbaçov tipi", "hümanist" ya da "İskandinav ülkelerine yakın" yeni bir sosyalizmin ortaya çıktığı yolundaki görüşlerin yaygınlaştığını belirtelim. Nihayet sayıları gittikçe artmakta olan son grubun tavrı ise şöyledir: Sosyalizm sorunlarının çözümü doğrultusunda iç kaynaklarını harekete geçirmeyi başarmıştır ve yakın gelecekte çağdaş, güçlü bir Sovyet devleti yaratacaktır. Batı dünyası kendini aldatmaktansa bu yeni koşullarda sosyalizmle nasıl başedeceğini düşünmeli, yeni savaşım yöntemleri bulmalıdır.

-Son olarak antisovyetizme karşı önümüzde ne gibi görevlerin durduğuna değinir misiniz?

-Herşeyden önce hızlandırma ve yenilenme stratejisinin hangi koşullarda ortaya çıktığı ve sosyalizmin başarısı için vazgeçilmez seçenek olduğu kavranmalıdır. Bu köklü değişiklikleri Batı'ya yaranma çabası, propaganda yöntemi olarak görmek büyük bir hatadır. Sorun sosyalizmin iç sorunudur, onun geliştirilmesidir, geçmiş dönemlerde yapılan hatalardan arındırılarak Marksizm-Leninizm ilkeleri temelinde güçlendirilmesidir. En önemli sorunlardan biri de Sovyet toplumunu olduğu gibi, gerçekçi olarak görmek ve tanıtmaktır, sorunlarını ve hedeflerini açıkça tartışmaktır. Son olarak şunu da belirtmek gerekir ki antisovyetizme karşı savaşım yalnızca müdafa taktiğine dayanmamalıdır. Tersine, Sovyetler Birliği'nin kapitalist ülkelerle kıyaslanması ve kapitalist ülkelerin sorunlarının ortaya çıkarılması temeline dayalı bir karşı propaganda sürekli olarak yürütülmelidir.